

Klimat- och näringslivsdepartementet
KN2025/01294

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: parasto.nosrati@regeringskansliet.se

ADRESS COWI AB
Vikingsgatan 3
411 04 Göteborg

TEL 010 850 10 00
WWW cowi.se

DATUM 20 oktober 2025

SIDA 1/3

REF Erik Bäck

PROJEKTNR

Omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa –
författningsförslag med anledning av bestämmelserna i det
nya luftkvalitetsdirektivet om tillgång till rättslig prövning och
rätt till skadestånd samt Naturvårdsverkets delredovisning av
regeringsuppdrag med förslag till genomförande av det nya
luftkvalitetsdirektivet

COWI har mottagit klimat- och näringslivsdepartementets remiss enligt rubriken.
COWI tackar för remissen och önskar lämna nedanstående synpunkter. Numre-
ringen av styckena motsvarar avsnitten i Naturvårdsverkets förslag.

Åtgärdsprogram och sanktioner vid överträdelse (1.1: 11a§, 1.2: J§, 3.7, 3.8, 4.5, 5.8)

Det är positivt att det fastställs att åtgärderna som ingår i ett åtgärdsprogram ska
vara tillräckligt effektiva och att tidsramen för att genomföra åtgärderna, och där-
med följa miljökvalitetsnormen preciseras. Genom att föreslå att Naturvårdsverket
får förelägga kommuner med vite kommer kommunernas benägenhet att fast-
ställa och ompröva sina åtgärdsprogram att öka, COWI delar bilden av att det
väntas leda till bättre luft och mindre hälsorisker, i kommunerna, snabbare.

Kommande justeringar (2.1, 2.2)

Justeringar i luftkvalitetsförordningen och i mätföreskrifterna är en naturlig följd av
införandet av en ny lagstiftning. COWI ser fram emot att få möjlighet att fungera
som bollplank i arbetet med att utforma dessa framledes, t ex genom workshops
eller remisser.

Gränsvärden och hälsa (3.2, 3.3, 3.10)

Även om halterna av luftföroreningar generellt minskar medför de fortsatt en stor
påverkan på människors hälsa. Skärpta gränsvärden är därför en naturlig utveck-
ling av lagstiftningen i Sverige och Europa.

COWI ser positivt på att gränsvärdena skärps, då det väntas leda till en bättre luftmiljö och en bättre folkhälsa. Det kommer att medföra utmaningar för stadsplanerare och trafikplanerare i flera kommuner i landet – inte bara i storstäder som förtätas – och kan i många fall leda till ett ökat behov av vägledning från myndigheter och stöd från olika luftkvalitetsexperter. COWI anser att kopplingen mellan lagstiftningen för luftkvalitet och samhällsplanering bör stärkas, ett resonemang som utvecklas i avsnittet Övriga synpunkter nedan.

COWI är av åsikten att det är en fördel att de gränsvärden som föreslås i Sverige följer de europeiska. Det ger ökade möjligheter för jämförelse av halter mellan länder och innebär att spelreglerna är desamma för alla länder som omfattas av direktivet.

Allmänhetens medverkan (3.9)

Att allmänheten ska ges möjlighet att påverka framför allt kommunernas arbete med etablering av mätstationer och med att utforma åtgärdsprogram är en intressant öppning för medborgardialog och -medverkan. Upplägget förutsätter att det inte finns någon tveksamhet om vem som ansvarar för luftkvaliteten i kommunen, oavsett – eller beroende på – utsläppskälla, eller vem som ansvarar för att en åtgärd i ett åtgärdsprogram genomförs och att målsättningen med åtgärdsprogrammet uppfylls.

Modellering (3.11, 5.3)

COWI ser positivt på att det kommer att ställas ökade krav på modellering, då det är ett kraftfullt verktyg för kartläggning av luftkvaliteten, såvida rätt modell används på rätt sätt. Det är viktigt att ändamålsenliga modeller används för beräkningarna och COWI ser att referenslaboratoriet för modeller eller motsvarande instans kommer att få en än viktigare roll. De behöver utveckla sitt stöd och sina handledningar gällande modellering. COWIs experter har möjlighet att bidra med sina erfarenheter i ett sådant arbete.

I de fall där de ökade kraven inte beskrivs tillräckligt väl i den reviderade luftkvalitetsförordningen eller mätföreskriften fyller Luftguiden en viktig roll för kommuner, konsulter och andra experter. Den bör innehålla tydliga anvisningar om hur spridningsmodellering ska genomföras med hänvisning till exempelvis val av modell, metodik och kvalitetskrav.

Övriga synpunkter

Nedan lämnas ett par övriga synpunkter som inte har direkt koppling till avsnitt i Naturvårdsverkets förslag.

- › Kopplingen mellan stadsplanering och luftkvalitet.

Skärpta gränsvärden kommer att medföra utmaningar för många kommuner, kanske särskilt de som planerar förtätning av stadskärnan. Intill högttrafikerade vägar kommer det att vara svårt att klara de nya gränsvärdena. COWI

önskar att ett arbete läggs på att förtydliga vägledningen vad gäller förhållningssättet till miljökvalitetsnormerna i stadsplaneringen, gärna i samarbete med andra berörda myndigheter. Ett exempel som kan nämnas är skillnader i praxis gällande planering och placering av entréer till kontors- och bostadshus.

En annan specifik fråga som är värd att belysa ytterligare är hur gång- och cykelbanor ska hanteras vid utvärdering av miljökvalitetsnormen. Intressekonflikter mellan dålig luft i våra städer och ett behov av att fler medborgare väljer ett aktivt färdssätt förekommer i många detaljplaner och andra stadsutvecklingssammanhang, där gång- och cykelbanor ofta planeras utmed befintliga vägar, eller i andra lägen som är gena och ger god framkomlighet.

› Stöd till kommuner och länsstyrelser.

Det är av vikt att exempelvis den reviderade versionen av Luftguiden utgör ett stöd för beslutsfattare även hos kommuner och länsstyrelser som inte har lång egen erfarenhet av arbete med luftvårdsfrågor.